

Secundaire oorzaken van hypertensie

Dr. M.F. Sanders

In opleiding tot vasculair internist

UMC Utrecht

Disclosure potential conflicts of interest

Geen (potentiële) belangenverstrengeling	
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties:	Bedrijfsnamen
• Sponsoring of onderzoeksgeld	• Geen
• Honorarium of andere (financiële) vergoeding	• Geen
• Aandeelhouder	• Geen
• Andere relatie, namelijk ...	• Geen

Vraag 1

Welke CV risicofactor is wereldwijd het meest voorkomend?

- A. Hypertensie
- B. Roken
- C. Diabetes mellitus
- D. Dyslipidemie

Vraag 2

Hoeveel procent van de hypertensie patiënten heeft een secundaire oorzaak?

- A. <5%
- B. 5-15%
- C. <25%

Vraag 3

Het zoeken naar secundaire oorzaken van hypertensie draagt bij aan preventie

- A. Eens
- B. Oneens

Secundaire hypertensie en preventie

- Hoger CV risico vergeleken met primaire hypertensie?
- Vaker moeilijk te behandelen?
- Behandelbare oorzaken?

Secundaire hypertensie

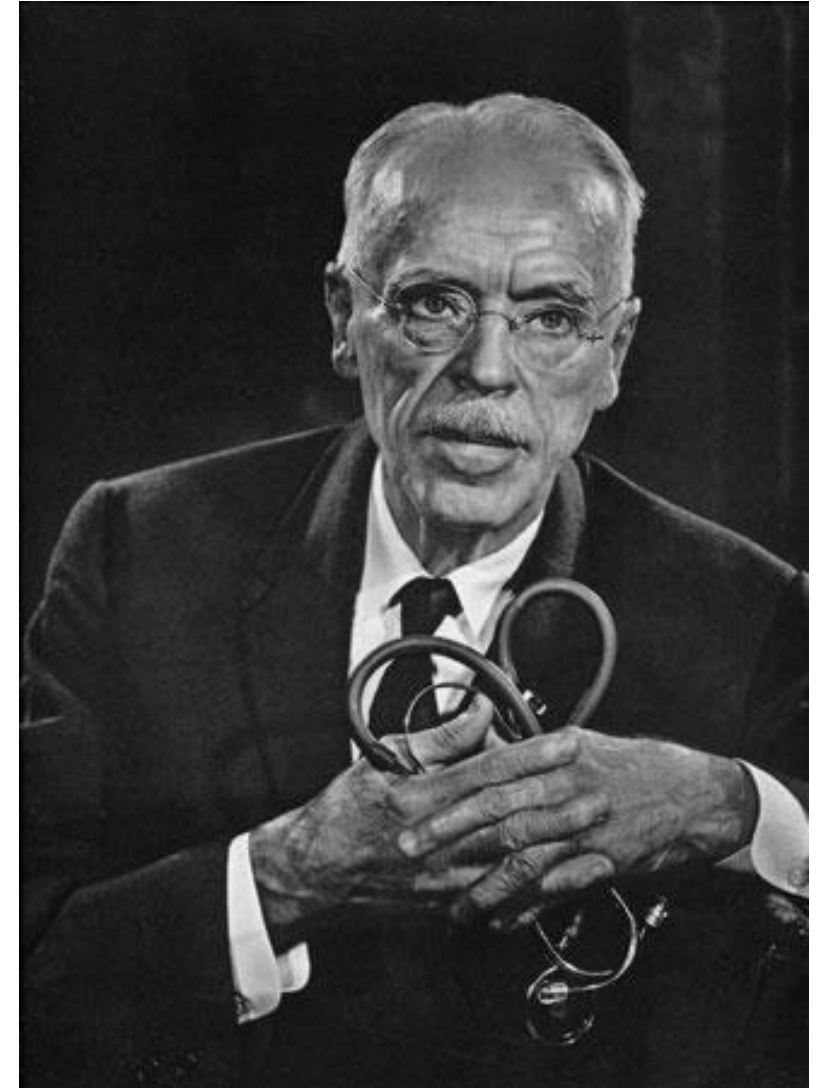

- Wat is het?
- Is het belangrijk er naar te zoeken?
- Wat is de prevalentie?
- Wat zijn de oorzaken?
- Hoe herken je het?
- Hoe ziet globaal de diagnostiek er uit?
- Welke behandelopties zijn er?
- Take home message

Essentiële hypertensie

'Hypertension may be an important compensatory mechanism which should not be tampered with, even were it certain that we could control it'

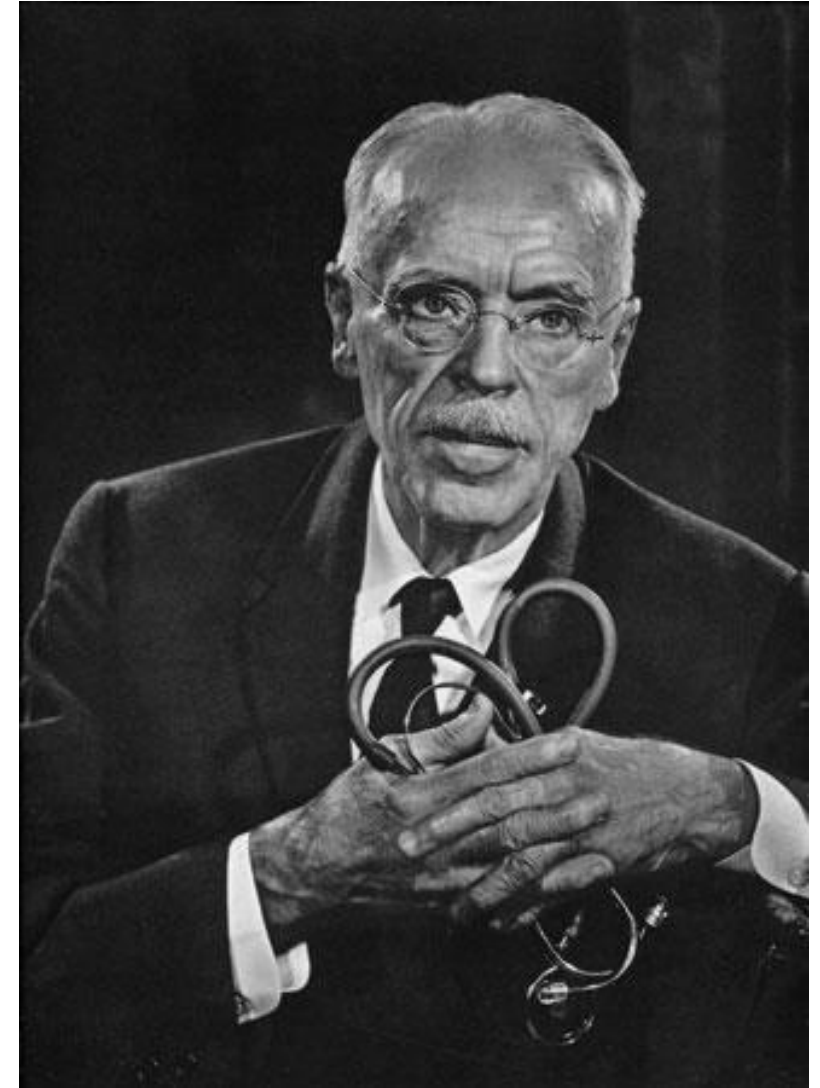

Essentiële hypertensie

'Hypertension may be an important compensatory mechanism which should not be treated with, even when we could control it'

Primaire hypertensie

Definitities

Table 3 Classification of office blood pressure^a and definitions of hypertension grade^b

Category	Systolic (mmHg)		Diastolic (mmHg)
Optimal	<120	and	<80
Normal	120–129	and/or	80–84
High normal	130–139	and/or	85–89
Grade 1 hypertension	140–159	and/or	90–99
Grade 2 hypertension	160–179	and/or	100–109
Grade 3 hypertension	≥180	and/or	≥110
Isolated systolic hypertension ^b	≥140	and	<90

BP = blood pressure; SBP = systolic blood pressure.

Definities

Secundaire hypertensie:

- Hypertensie door een identificeerbare oorzaak, die behandelbaar is met een gerichte behandeling van de oorzaak

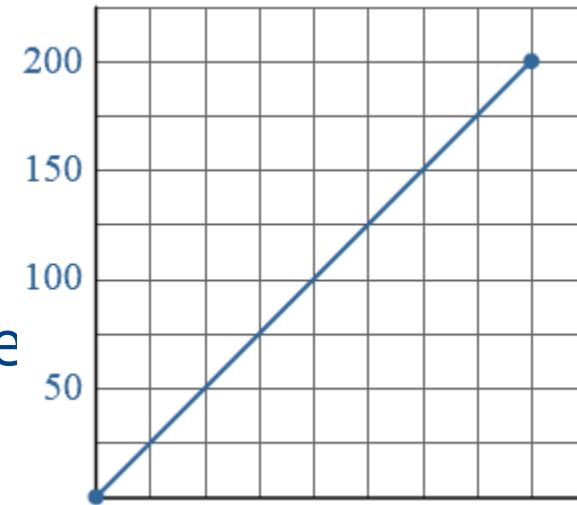
Therapieresistente hypertensie:

- Spreekkamer SBP >140 mmHg en/of DBP >90 mmHg
- Pseudo-resistentie uitgesloten
- Adequate leefstijlmaatregelen
- 3 of meer bloeddrukverlagers, in optimale dosering
- Diureticum en bij voorkeur ACE/ARB en CCB

Complicaties van hypertensie

- Linker ventrikelhypertofie
- Hartfalen (zowel systolisch als diastolisch falen)
- Ischemisch CVA
- Bloedig CVA
- Ischemische hartziekte
- Chronische nierschade en eind-stadium nierfale

→ Risico is lineair!

Cardiovasculair risico bij primair hyperaldosteronisme

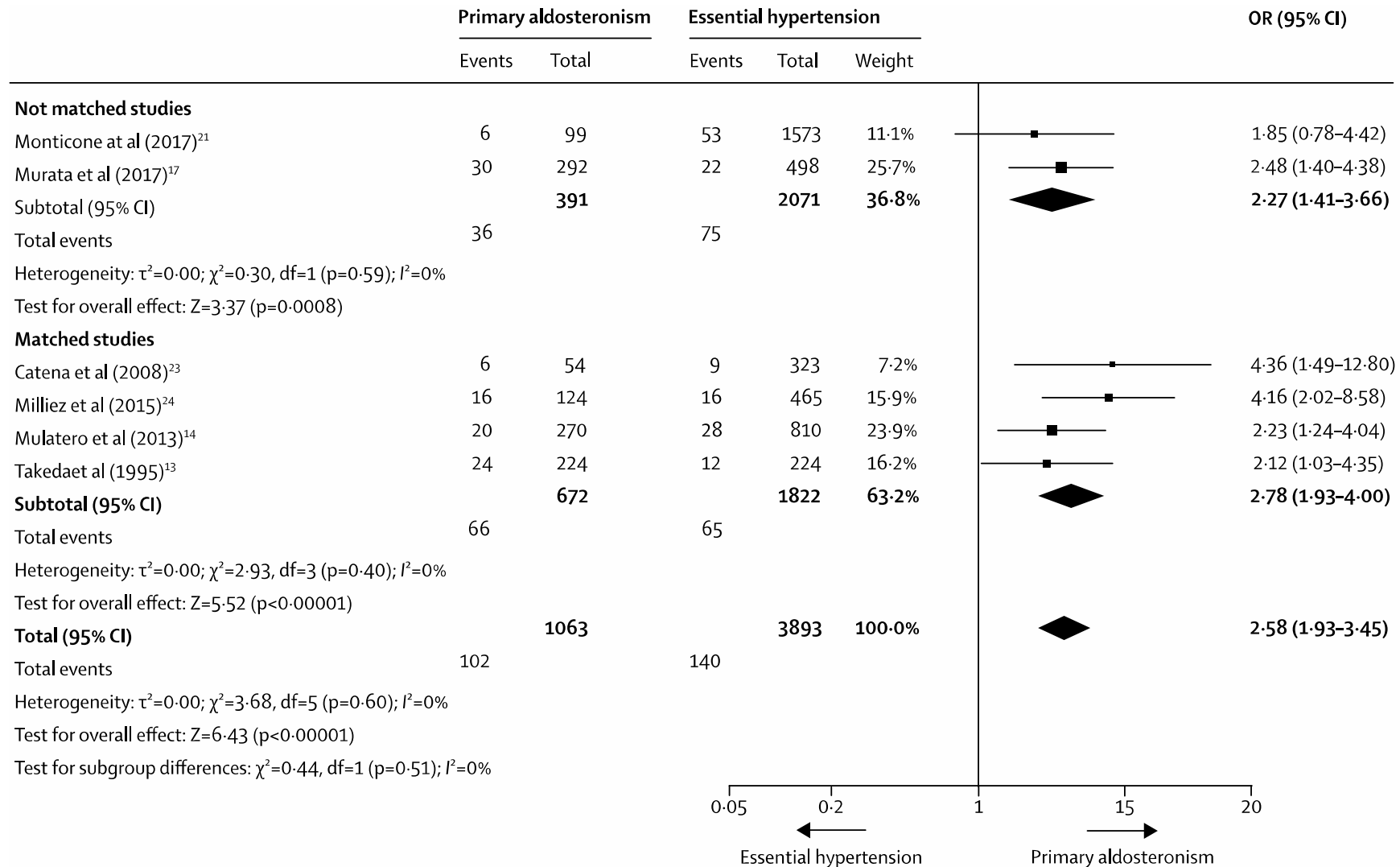
31 studies met 3838 primair hyperaldo vs. 9284 primaire hypertensie

Mediane follow-up 8.8 jaar (IQR 6.2–10.7)

Risico:

- Beroerte: OR 2.58, 95%CI 1.93–3.45
- Coronaire hartziekte: OR 1.77, 95%CI 1.10–2.83
- Boezemfibrilleren: OR 3.52, 95%CI 2.06–5.99
- Hartfalen: OR 2.05, 95%CI 1.11–3.78
- Linker ventrikelhypertrofie: OR 2.29, 95%CI 1.65–3.17

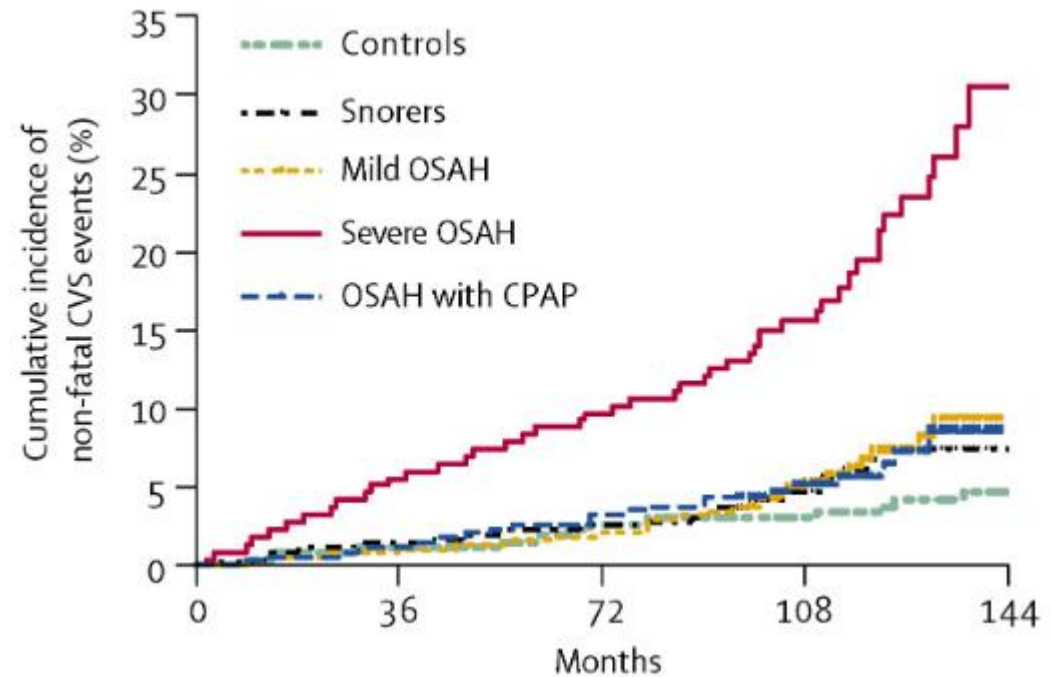
Risico op beroerte bij primair hyperaldo

Cardiovasculair risico bij OSAS

Table 1. Baseline Characteristics of Patients with the Obstructive Sleep Apnea Syndrome and Controls.

Characteristic	Patients with the Syndrome (N=697)	Controls (N=325)	P Value
Mean age (yr)	60.9	58.7	0.005
Male sex (%)	77	59	<0.001
White race (%)*	84	89	0.02
Mean body-mass index†	33.8	30.5	<0.001
Current smoker (%)	10	11	0.61
Current consumption of alcohol (%)	24	20	0.04
Hypertension (%)	60	43	<0.001
Diabetes mellitus (%)	16	10	0.03
Atrial fibrillation (%)	7	4	0.07
Hyperlipidemia (%)	25	21	0.20
Lipid-lowering therapy (%)	25	21	0.20
Antiplatelet therapy (%)	34	32	0.62
Mean score on Epworth Sleepiness Scale	11	10	0.004
Habitual snoring (%)	83	64	<0.001
Mean apnea-hypopnea index	35	2	<0.001
Lowest level of arterial oxygen saturation during sleep (%)	80.5	87.2	<0.001
Mean arousal index	53	26	<0.001

Prevalentie secundaire hypertensie in NL

- Aantal inwoners: 17.503.000 (juni 2021)
- Aantal volwassenen >20 jaar: 78% = 13.652.000
- Prevalentie hypertensie: ~25% = 3.413.000
- Prevalentie secundaire oorzaken: ~10% = 341.300

Op zoek naar de oorzaak

Het vinden van de oorzaak van hypertensie is de sleutel tot de oplossing van het probleem

Oorzaken secundaire hypertensie

- Renaal
- Endocrien
- Obstructief slaapapnoesyndroom
- Medicatie
- Neurologisch
- Acuut stress-gerelateerd
- Aortaziekten
- Zwangerschap-geïnduceerd
- Geïsoleerde systolische hypertensie door toegenomen cardiac output

Secundaire hypertensie - renaal

- Primaire nierziekte
- Renovasculair:
  - Nierarteriestenose
  - Intrarenale vasculitis
- Renine-producerende tumor
- Primaire natriumretentie (syndroom van Liddle)

Secundaire hypertensie - endocrien

- Acromegalie
- Hypothyreoïdie
- Hyperthyreoïdie
- Hyperparathyreoïdie
- Obesitas-gerelateerd
- Bijnier corticaal:
  - Syndroom van Cushing
  - Primair hyperaldosteronisme
  - Apparent mineralocorticoid excess
- Bijnier medullair:
  - Feochromocytoom
  - Carcinoid syndroom

Medicatie-gerelateerde oorzaken

- Pijnstillers (NSAID's, selectieve COX-2 remmers)
- Sympathomimetica (neusdruppels, 'dieetpillen', cocaine)
- Stimulantia (methylfenidaat, amfetamines, modafinil)
- Antidepressiva (venlafaxine, MAO-remmers)
- Anticonceptiepill
- Glucocorticoiden
- Immunosuppressiva (ciclosporine, tacrolimus)
- Erythropoietine

Meest voorkomende oorzaken

- Obstructief slaapapnoe syndroom (OSAS)
- Primair hyperaldosteronisme (meest frequente endocriene oorzaak)
- Renovasculaire hypertensie (nierarteriestenose)
- Nierziekten

Hoe herken je secundaire hypertensie?

- Hypertensie jonge leeftijd (<30 jaar) zonder risicofactoren (familiaal voorkomen, obesitas, etc.)
- Therapieresistente hypertensie
- Ernstige hypertensie (>180/110 mmHg) of hypertensief spoedgeval
- Plotselinge stijging bloeddruk bij voorheen stabiele patiënt
- Non-dipping of reverse dipping bij 24u RR meting
- Hypertensieve eindorgaanschade

Herkenning anamnestic

- begin hypertensie <30 jaar, zonder andere risicofactoren;
- familieanamnese chronische nierziekten;
- dropconsumptie, drugsgebruik, bepaalde medicatie;
- snurken tijdens de slaap en slaperigheid overdag;
- aanvalsgewijze klachten met hoofdpijn, zweten, angst, palpitaties;
- episoden met spierzwakte of tetanie;
- nycturie;
- symptomen passend bij schildklierfunctiestoornissen (traag of snel)

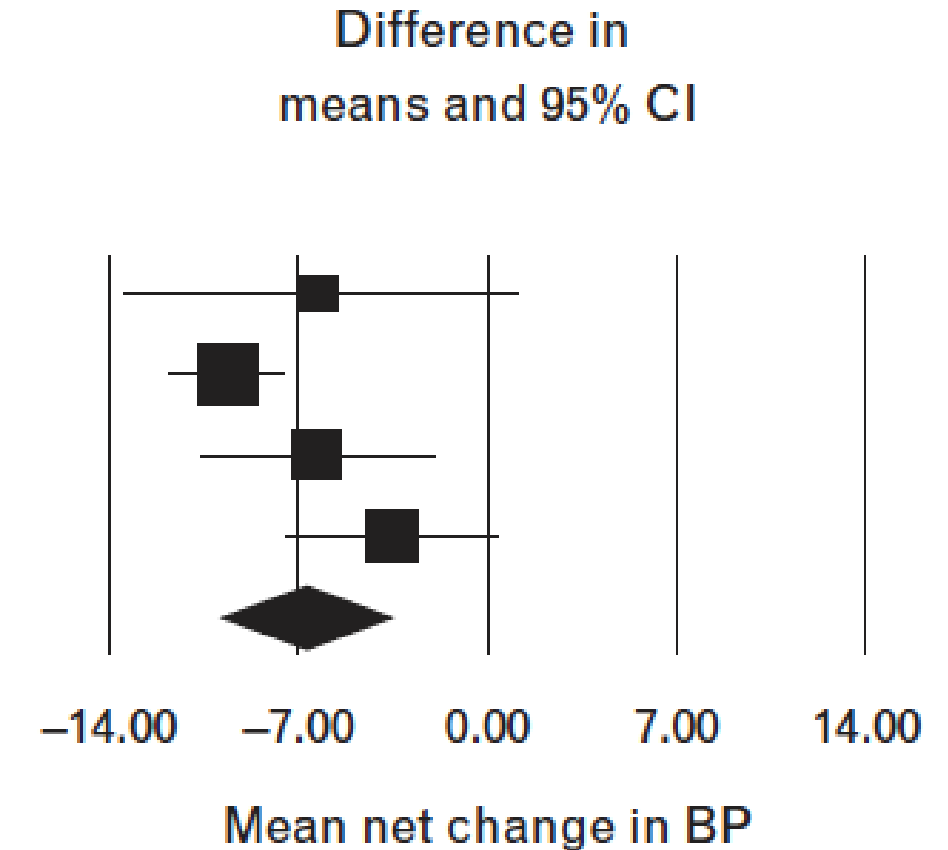
Obstructief slaapapnoesyndroom

Prevalentie	hypertensie >5-15%, therapieresistente hypertensie >30%
Anamnese	snurken, apnoes, slaperigheid overdag, ochtendhoofdpijn, geïrriteerdheid
LO	↑halsomtrek, obesitas, perifeer oedeem
Screening	vragenlijst, polysomnografie
Lab	niet specifiek

Effect van CPAP op bloeddruk bij OSAS

Study name	Statistics for each study			
	Difference in means	Lower limit	Upper limit	P-value
Lozano 2010	-6.200	-13.538	1.138	0.098
Pedrosa 2013	-9.600	-11.795	-7.405	0.000
Litvin 2013	-6.300	-10.677	-1.923	0.005
Garcia 2013	-3.500	-7.457	0.457	0.083
	-6.741	-9.983	-3.498	0.000

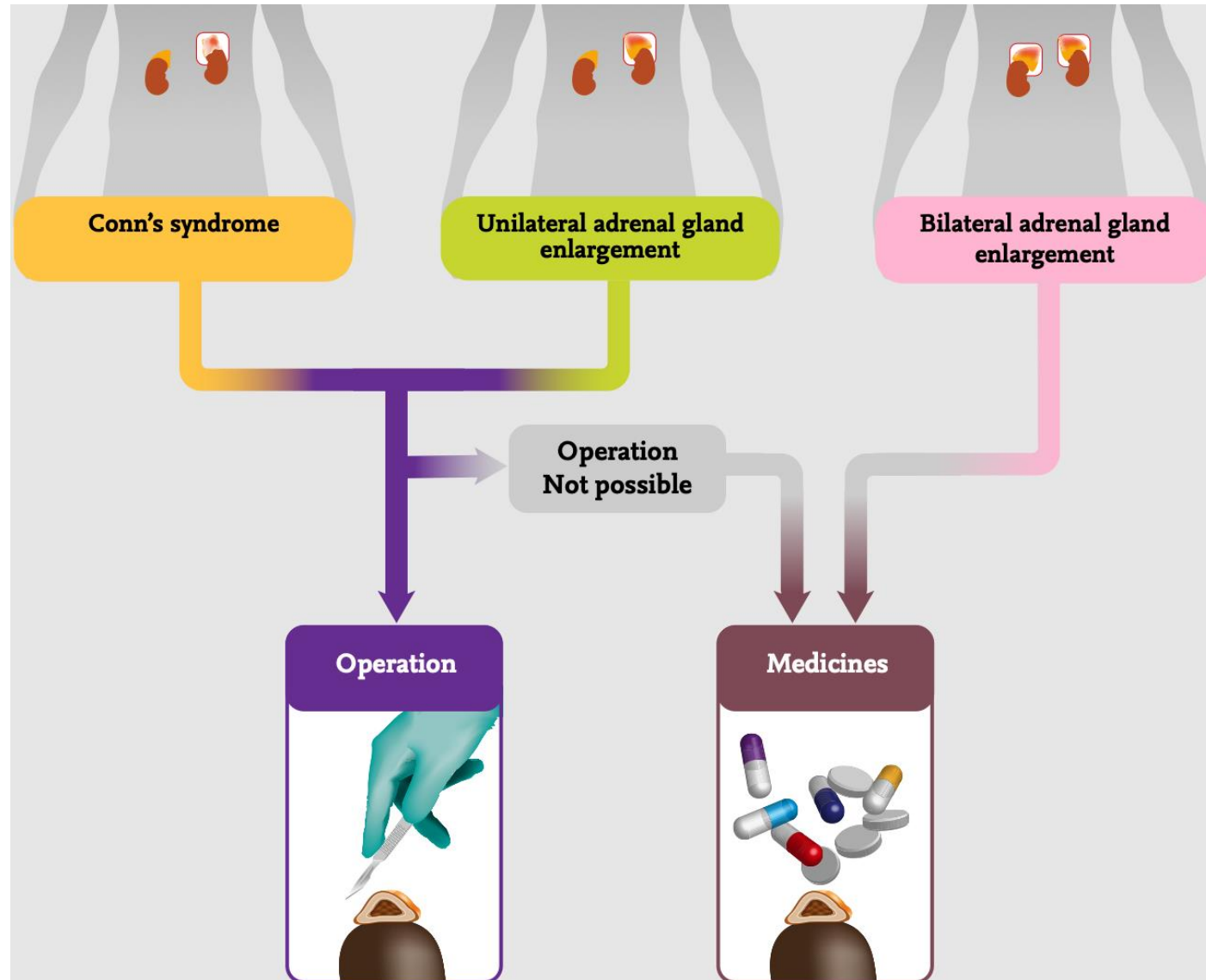

Primair hyperaldosteronisme

Prevalentie	hypertensie 5-10%, therapieresistente hypertensie 6-23%
Anamnese	vermoeidheid, obstipatie, polyurie, polydipsie, nycturie
LO	spierzwakte
Screening	↑aldosteron/renine-ratio (ARR)
Lab	↓K ⁺ , (↑Na ⁺), ↑ARR

Behandeling primair hyperaldo

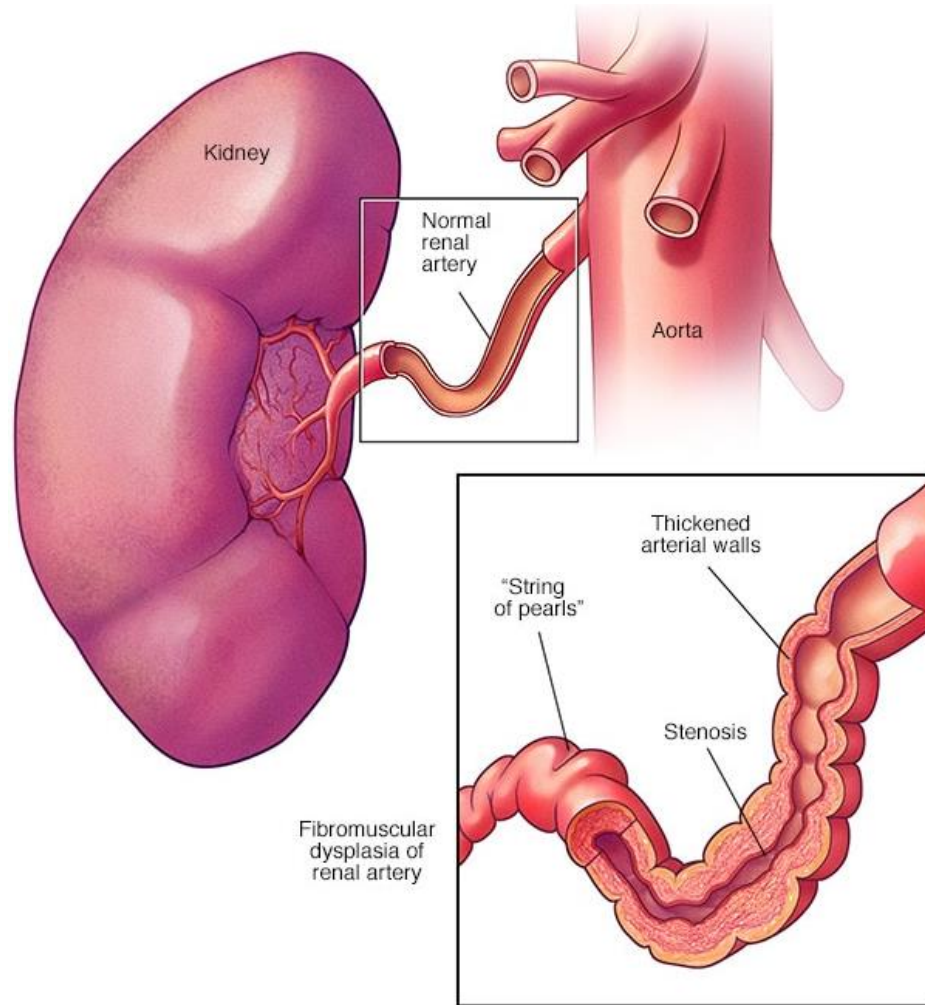

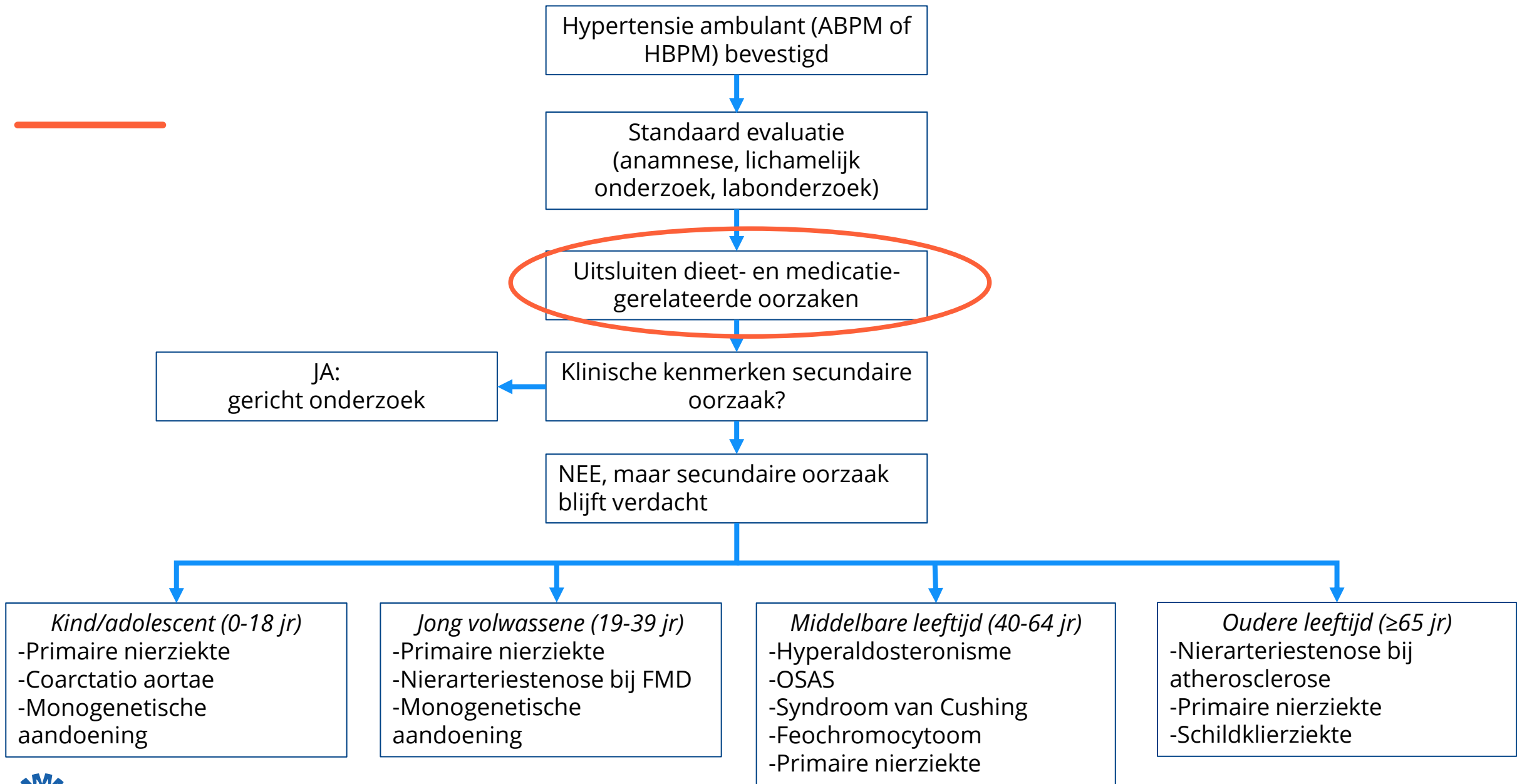
Nierarteriestenose

Prevalentie	hypertensie 1-8%, therapieresistente hypertensie 3-20%
Anamnese	gegeneraliseerd atherosclerose, diabetes, roken, flash oedeem, FMD/SCeAD/SCAD
LO	souffle abdominaal, perifeer vaatlijden
Screening	CTA/MRA, angiografie
Lab	↑renine, ↑aldosteron, ↓K ⁺

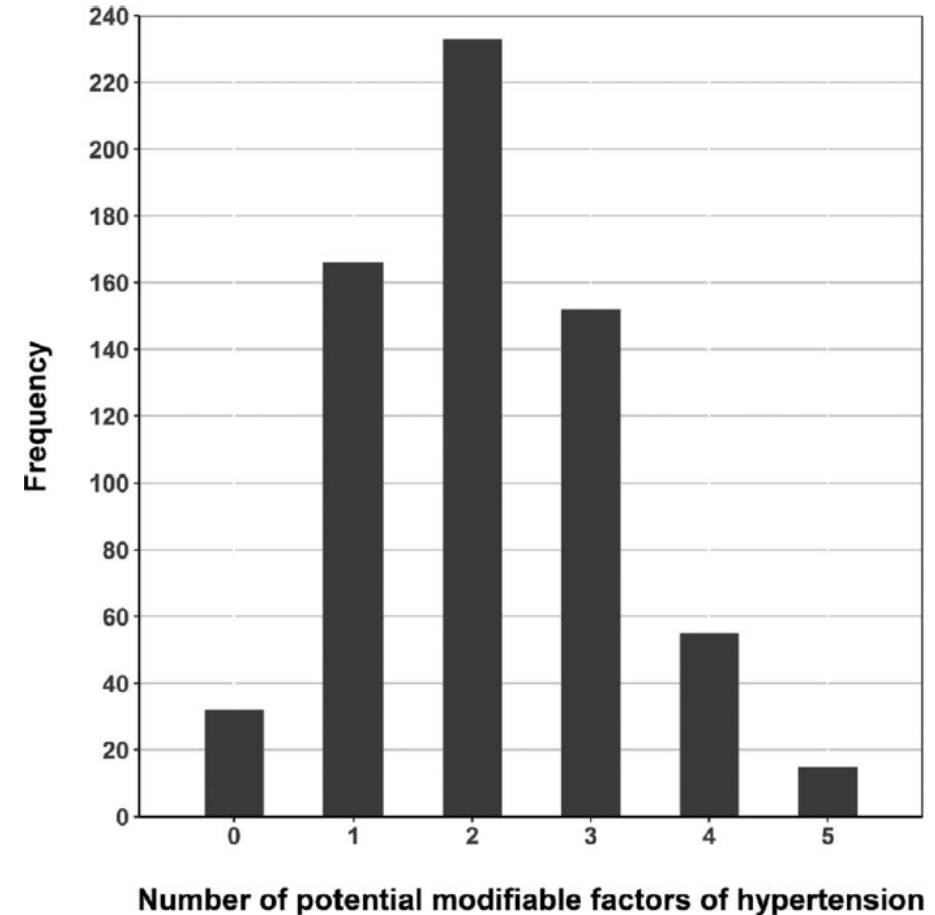
FMD nierarterie

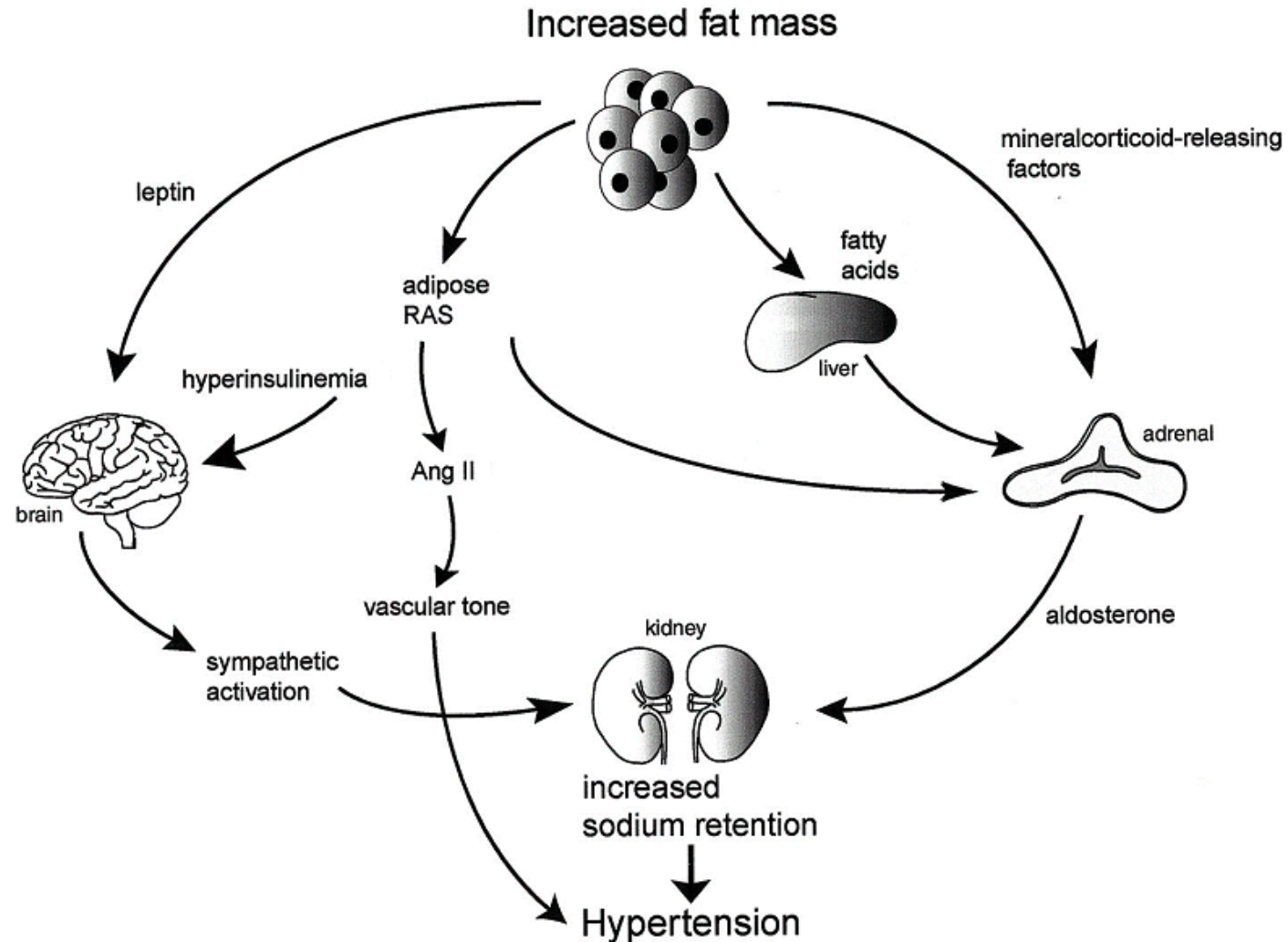
Modificeerbare factoren hypertensie

	All patients, n = 653
Underlying medical condition	
Obesity-related insulin resistance	130 (20%)
Obstructive sleep apnea	17 (3%)
Primary aldosteronism	40 (6%)
Pseudoaldosteronism	6 (1%)
Primary renal disease	0 (0%)
Pheochromocytoma	2 (0.3%)
Hyperparathyroidism	4 (1%)
Hypocortisolism	1 (0.2%)
Hypothyroidism	0 (0%)
Lifestyle factors	
Sodium excretion (>6 g/day)	433 (66%)
Sodium excretion 6–10	253 (39%)
Sodium excretion 10–15	139 (21%)
Sodium excretion ≥15	41 (6%)
Potassium excretion (<3.5 g/day)	349 (53%)
Alcohol intake >2 (women) or >3 (men) U/day	49 (8%)
Physical inactivity (<30 min/day, 5 days/week)	283 (43%)
Medication-related	
Oral contraceptives-related ^a	10 (3%) ^b
Concomitant use of blood pressure increasing drugs ^c	59 (9%)

Obesitas-gerelateerde hypertensie

Nut van behandeling secundaire oorzaken

Curatie of verbetering van hypertensie

- Minder medicatie
- Afname van risico op vaat- en orgaanschade

Hoe eerder behandeld, hoe beter de curatie kansen

Take home message

- Secundaire hypertensie is niet zeldzaam
- 'Ongewone hypertensie': denk aan mogelijk secundaire oorzaak
- Meest voorkomende oorzaken: OSAS, primair hyperaldosteronisme en nierarteriestenose
- Opsporen en behandelen secundaire hypertensie is in het belang van preventie!
- Hoe eerder behandeld, hoe groter de kans op curatie

